

НАРЕДБА № 4 от 10.12.2013 г. за утвърждаване на медицински стандарт "Урология"

Издадена от министъра на здравеопазването, обн., ДВ, бр. 2 от 7.01.2014 г.

Член единствен. С наредбата се утвърждава медицинският стандарт "Урология" съгласно приложението.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Наредбата се издава на основание чл. 6, ал. 1 от Закона за лечебните заведения и отменя Наредба № 26 от 2010 г. за утвърждаване на медицински стандарт "Урология" (обн., ДВ, бр. 56 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 92 от 2010 г.).

§ 2. Указания по прилагането на наредбата се дават от министъра на здравеопазването.

Приложение към член единствен МЕДИЦИНСКИ СТАНДАРТ "УРОЛОГИЯ"

I. Основна характеристика на медицинската специалност "Урология"

1. Дефиниция, основни цели и задачи:

1.1. Медицинската специалност "Урология" е комплексна медицинска специалност с преобладаваща хирургична насоченост, която изучава етиологията, патогенезата и симптоматиката на заболяванията на пикочно-половата система при мъжете и на пикочно-отделителната система при жените, като осъществява и разработва методи за диагностиката, лечението и профилактиката им. Специалността "Урология" се придобива при условията и по реда на наредбата по чл. 181 от Закона за здравето от лица с образователно-квалификационна степен "магистър по медицина".

1.2. Основни цели на медицинската специалност "Урология": осигуряване на висококвалифицирана ранна диагностика на заболявания, аномалии и травми в сферата на урологията, адекватно и качествено специфично консервативно и хирургично лечение, както и интензивно лечение, прогнозиране на изхода от заболяването, експертна оценка на неработоспособността на пациента, промоция на здравето, ефективна първична и вторична профилактика, рехабилитация и здравни грижи за нуждаещите се.

1.3. Задачи за постигане на целите по т. 1.2:

1.3.1. подготовка на висококвалифицирани медицински специалисти в областта на урологията;

1.3.2. осигуряване осъществяването на адекватен обем медицински дейности в областта на урологията в амбулаториите за специализирана извънболнична медицинска помощ;

1.3.3. осъществяване на комплексна и последователна специализирана диагностично-лечебна дейност от структурите по урология на лечебните заведения за болнична помощ;

1.3.4. оказване на специализирана консултативна, методична и експертна дейност;

1.3.5. провеждане на научноизследователска и приложна дейност в областта на урологията;

1.3.6. участие в подготовката и провеждането на програми и проекти по

социалнозначими заболявания, включително и вродени аномалии, заболявания и травми в обсега на урологията;

1.3.7. управление на качеството на медицинските дейности в специалността "Урология" на базата на въведените с този стандарт: устройствена рамка на урологичната помощ; обхват на оказваната медицинска помощ от различните структури; класифициране на медицинските дейности в специалността "Урология"; специфични показатели за оценка на медицинските дейности по урология;

1.3.8. оценка, мониториране и контрол на качеството.

2. Изисквания към осъществяваната професионална дейност по специалността "Урология":

2.1. Изисквания към дейността на специалиста по "Урология" – съгласно раздел III и раздел VI.

2.2. Изисквания към дейността на специализанта по "Урология" – съгласно раздел VI.

2.3. Изисквания към дейността на лекар с друга клинична специалност или без специалност:

2.3.1. медицински дейности от компетенциите на общопрактикуващия лекар съгласно подраздел А на раздел V;

2.3.2. медицински дейности от компетенциите на лекари с друга специалност (терапевтична или хирургична) или без специалност – съгласно раздел VI.

2.4. Изисквания към медицинските специалисти, осъществяващи здравни грижи – съгласно раздел VI:

2.4.1. медицински дейности на долекарско ниво при проследяване на общото състояние на урологично болен по време на консервативно лечение или в следоперативния период;

2.4.2. медицински грижи на долекарско ниво за урологично болни.

II. Обхват на медицинската помощ, оказвана в специалността "Урология"

1. Медицинската помощ, оказвана в специалността "Урология", обхваща:

1.1. Диагностика и лечение на вродени аномалии, патологични процеси, заболявания и травми, засягащи:

1.1.1. отделителната система при мъжа и жената (бъбреци, уретери, пикочен мехур);

1.1.2. мъжката полова система.

1.2. Диагностичната дейност по урология се осъществява посредством методи за:

1.2.1. неинвазивна диагностика;

1.2.2. инвазивна диагностика;

1.2.3. диагностика, извършвана в среда на йонизиращо лъчение.

1.3. Инвазивната диагностика се извършва в операционна зала (или манипулационна), оборудвана с необходимата за диагностичната дейност апаратура и инструментариум.

1.4. Диагностиката, осъществявана в среда на йонизиращо лъчение, се извършва в кабинети, отговарящи на здравните и техническите изисквания за работа в йонизираща среда.

1.5. Оперативната урологична дейност се извършва в операционни зали, разположени в обособена операционна зона на клиниката или отделението или в операционния блок на лечебното заведение.

2. Медицинската помощ по т. 1 се оказва:

2.1. в лечебни заведения;

2.2. от уролог – лекар с придобита специалност по "Урология", и други правоспособни лица;

2.3. чрез извършване на медицински дейности.

3. Повечето медицински дейности в урологията са хирургични.

4. Част от медицинските дейности в урологията се практикуват в условия на спешност.

III. Същност и обект на медицинските дейности в специалността "Урология"

1. Според своята същност медицинските дейности в специалността "Урология" са:

- 1.1. диагностично-лечебни дейности;
- 1.2. профилактични дейности;
- 1.3. други медицински дейности:
  - 1.3.1. медицинска експертиза;
  - 1.3.2. методична помощ;
  - 1.3.3. промотивни дейности;
  - 1.3.4. рехабилитационни дейности.
2. Диагностично-лечебни дейности (ДЛД):
  - 2.1. Обект на ДЛД:
    - 2.1.1. спешните състояния в урологията, включително всички видове травми;
    - 2.1.2. острите и хронично изострените възпалителни заболявания на урогениталната система;
    - 2.1.3. всички форми на уролитиаза;
    - 2.1.4. вродените и придобитите заболявания на:
      - 2.1.4.1. бъбрека;
      - 2.1.4.2. уретера;
      - 2.1.4.3. пикочния мехур;
      - 2.1.4.4. простатната жлеза;
      - 2.1.4.5. уретрата;
      - 2.1.4.6. органите на мъжката полова система;
    - 2.1.5. онкологичните заболявания, засягащи органите на отделителната система при мъжа и жената и органите на половата система при мъжа;
    - 2.1.6. непосредствените и ранните усложнения на медицински намеси, дали отражение върху отделителната система при мъжа и жената и на половата система при мъжа;
    - 2.1.7. късните усложнения, засягащи пикочно-половата система след:
      - 2.1.7.1. урологични операции;
      - 2.1.7.2. гинекологични или коремни операции;
      - 2.1.7.3. химио- и лъчетерапия;
    - 2.1.8. заболяванията и аномалиите в развитието на мъжките полови органи;
    - 2.1.9. заболяванията на простатата, тестисите, епидидима, семенните мехурчета, свързани със:
      - 2.1.9.1. безплодие;
      - 2.1.9.2. инфекции;
    - 2.1.10. дейностите по подготовка на реципиента, експлантация и трансплантация на бъбреци.
  - 2.2. Според необходимите при практикуването им знания и умения ДЛД в специалността "Урология" са:
    - 2.2.1. общи ДЛД – едни и същи за урологията и за други клинични специалности;
    - 2.2.2. специализирани ДЛД.
  - 2.3. Този медицински стандарт не разглежда общите ДЛД, практикувани в специалността "Урология".
  - 2.4. Специализираните ДЛД включват:
    - 2.4.1. специализирани ДЛД при диагностика и лечение на урологични заболявания;
    - 2.4.2. други специализирани ДЛД:
      - 2.4.2.1. предимно лечебни процедури;
      - 2.4.2.2. диспансеризация и диспансерно наблюдение;
      - 2.4.2.3. клинично прогнозиране и определяне на диагностично-лечебна тактика;
      - 2.4.2.4. консултиране на потребители на медицинска помощ.
  - 2.5. Основните специализирани дейности в областта на урологията са:
    - 2.5.1. трансабдоминална ехография;
    - 2.5.2. уретроцистоскопия;
    - 2.5.3. ретроградна уретеропиелография;
    - 2.5.4. ретроградна уретроцистография.
3. Профилактични дейности:
  - 3.1. Основни – извършват се от уролог или общопрактикуващ лекар (ОПЛ).

- 3.2. Специализирани – извършват се от уролог.
- 3.3. Основна профилактична дейност:
  - 3.3.1. профилактичен урологичен преглед, включващ скрининг за рак на простатната жлеза.
- 3.4. Специализирани профилактични дейности са:
  - 3.4.1. профилактичен урологичен преглед, включващ скрининг за рак на бъбрека, пикочния мехур, простатата и тестисите;
  - 3.4.2. профилактичен преглед за уролитиаза;
  - 3.4.3. профилактични прегледи и скрининг за вродени и наследствени урологични заболявания при деца;
  - 3.4.4. други дейности.
4. Специалността "Урология" включва и ДЛД, необходими при сигнализиран от скрининга случаи, с изключение на:
  - 4.1. лъчево лечение, с изключение на брахитерапия;
  - 4.2. системна химиотерапия.
5. Опазването на репродуктивното здраве при мъжа освен чрез профилактика се осъществява чрез:
  - 5.1. разпространение на здравни знания;
  - 5.2. промоция на здравето.
6. Разпространението на здравни знания и промоцията на здравето са задължение на всички изпълнители на медицинска помощ в областта на урологията.
7. Други медицински дейности:
  - 7.1. Медицинската експертиза, извършвана в урологията, включва:
    - 7.1.1. експертиза на урологична заболеваемост и смъртност;
    - 7.1.2. експертиза на друга заболеваемост и смъртност, причинно свързани със специалността "Урология";
    - 7.1.3. експертиза на временна неработоспособност, причинно свързана със специалността "Урология";
    - 7.1.4. експертиза, поискана от здравната администрация или от правоприлагащите органи.
  - 7.2. Методична помощ може се оказва във всички области, спадащи към специалността "Урология". Тя включва:
    - 7.2.1. консултиране на изпълнители на медицинска помощ;
    - 7.2.2. организация на спешни и планови ДЛД при урологично болни;
    - 7.2.3. участие в изготвяне, провеждане и контрол на програми от областта на общественото здравеопазване, касаещи урологичните заболявания;
    - 7.2.4. участие в планиране защитата на населението при природни бедствия, производствени аварии, военни действия, тероризъм и др.
8. Промотивни дейности, насочени към укрепване на здравето, относно заболявания на пикочно-половата система.
9. Рехабилитационни дейности за възстановяване на здравето, работоспособността и за предотвратяване на инвалидност след заболявания на пикочно-половата система.

IV. Профилирани дейности в медицинската специалност "Урология"

1. Профилираните дейности са:
  - 1.1. детска урология;
  - 1.2. онкоурология;
  - 1.3. спешна урология;
  - 1.4. бъбречна трансплантация;
  - 1.5. ендоурология и екстракорпорална литотрипсия:
    - 1.5.1. ендоурология на долен уринарен тракт;
    - 1.5.2. ендоурология на горен уринарен тракт;
    - 1.5.3. екстракорпорална литотрипсия;
  - 1.6. лапароскопска и роботасистирана лапароскопска урология;
  - 1.7. пластично-реконструктивни операции в урологията;
  - 1.8. андрология.

2. Детска урология:

2.1. Обхват: диагноза, прогноза, лечение и профилактика на вродени и придобити заболявания, засягащи отделителната система при момчета и момичета на възраст до 18 години и половата система при момчета на възраст до 18 години.

3. Онкоурология:

3.1. Онкоурологията съществува като профилирана дейност и може да се извършва във всички лечебни заведения, осъществяващи медицински дейности в областта на урологията.

3.2. Обхват - диагноза, стадиране, прогноза, оперативно лечение и някои форми на медикаментозна, имуно-, химио- и радиотерапия на туморите на уrogenиталната система при мъжа и уринарната система при жената.

3.3. Извършването на дейности по онкоурология изисква наличие на възможност за патоморфологична диагностика.

3.4. В лечебните заведения, в които се извършва онкоурология, в състава на онкокомисията при обсъждане на урологично болен участва и уролог. Онкокомисията се създава със задача да обсъжда и предлага комплексно лечение на онкоболните.

4. Спешна урология:

4.1. Спешната урология като профилирана дейност от урологията определя необходимостта за бърза лекарска реакция – диагностика, хоспитализация, консервативно, оперативно и интензивно лечение на остро настъпили или усложнени хронични заболявания и травми на уrogenиталната система при мъжа и отделителната система при жената.

4.2. Обхват: диагноза, прогноза, консервативно, оперативно и интензивно лечение на травми на уrogenиталната система и остро възникнали заболявания и усложнения на хронични заболявания на уrogenиталната система, като остър възпалително интоксикационен, анемичен, болков и обструктивен синдром със или без ОБН.

5. Бъбречна трансплантация:

5.1. Обхват – подготовка на реципиента за бъбречна трансплантация, експлантация на бъбрек/бъбреци от жив и/или трупен донор, перфузия на органите, трансплантация на бъбрек с извършване на уретеровезикална анастомоза.

6. Ендоурология и екстракорпорална литотрипсия:

6.1. Обхват – всички диагностични и терапевтични манипулации и операции, извършвани в уринарния тракт чрез естествен (през самия тракт) или хирургически създаден под визуален, ехографски или рентгенов контрол, чрез минимален достъп, с използване на подходящ ендоскопски инструментариум и на различни енергийни източници. Индиректно въздействие с извънтелесно генерирани, по различен физичен принцип ударни вълни, за лечение на камъни в бъбрека, уретера и пикочния мехур и някои заболявания на мъжката полова система.

6.2. В профилираната дейност ендоурология е включена екстракорпоралната литотрипсия, която е специфичен метод на активно въздействие върху организма и по тази причина резултатите от лечението са отдалечени във времето. Възможните интраоперативни и следоперативни специфични усложнения (периренален хематом, обструкция с последващи възпалителни усложнения, изостряне на съществуваща уринарна инфекция или бъбречна недостатъчност) налагат интензивно лечение или извършване на отворени ендоскопски операции в стационарни условия, в лечебно заведение за болнична помощ. По тази причина извършването на екстракорпоралната литотрипсия се осъществява от специалист уролог в болница, в медицински център (МЦ) или диагностично-консултативен център (ДКЦ) с разкрити легла за кратковременен престой, с осигурена материална база (оперативна зала, инструментариум и апаратура) за интензивно консервативно, ендоурологично или оперативно лечение, с договор за хоспитализация на усложненията с болнична структура. Тази дейност изисква и

наличие на отделение по анестезиология и реанимация от I ниво на компетентност в болницата, в която се извършва, съответно в болницата, с която МЦ/ДКЦ има договор за хоспитализация при усложнения.

7. Лапароскопска и роботасистирана лапароскопска урология:

7.1. Обхват – извършване на урологични операции чрез трансперитонеална, екстраперитонеална и ретроперитонеоскопска лапароскопия или роботасистирана лапароскопия при различни урологични заболявания, изискващи лапароскопска диагностика или оперативно лечение. Извършването на тази дейност позволява съкращаване на следоперативния престой.

8. Пластично-реконструктивна оперативна урология:

8.1. Обхват – диагностика и оперативно лечение на вродени и придобити състояния на уrogenиталната система, изискващи оперативна или ендоскопска корекция и възстановяване на континуитета на системата, като за това се използват тъкани от отделителната система, от други органи и системи или алотрансплантанти.

9. Андрология:

9.1. Обхват – диагностика и лечение на вродени възпалителни и предавани по полов път заболявания на мъжката полова система, нарушения в сперматогенезата и оплодителната способност, еректилна дисфункция, прояви на преходните възрасти.

9.2. Дейности за изследване на мъж с нарушена оплодителна способност и преценка за преминаване към асистирана репродуктивна процедура. Това става, след като се проведе съответното лечение и не настъпи бременност по естествен път.

9.3. Извършват се:

9.3.1. спермограма – по критериите на EHSRE-NAFA-2010:

9.3.1.1. при нормоспермия – тестове за антиспермални антители;

9.3.1.2. при олиоспермия – микробиология, етиологично лечение;

9.3.1.3. при олигоастеноспермия – варикоцеле, хормонален статус, асансьорен тестис, кисти на епидидима, други заболявания;

9.3.1.4. при азооспермия – хормонални изследвания за оценка на състоянието на сертолиевите клетки, биопсия и др.;

9.3.2. преценка за наличие на хромозомни аномалии.

9.4. При наличие на курабилна причина за мъжки стерилитет се провежда лечение. Ако в срок от 6 – 9 месеца няма резултат, се преминава към процедура на асистирана репродукция.

10. Профилираните дейности в специалността "Урология" се практикуват от специалисти уролози и включват извършване на:

10.1. специализирани диагностични дейности;

10.2. специализирани лечебни дейности;

10.3. специализирани оперативни процедури.

11. Интердисциплинарни области – изискват равнопоставено участие на

специалността "Урология" и други клинични специалности, което означава, че:

11.1. двама или повече специалисти с различни специалности работят в екип; или

11.2. един и същ специалист е правоспособен в специалността "Урология", както и в една или повече други специалности.

12. Медицинската квалификация в обсега на урологията включва и усвояване на основни познания в областта на ендоскопските диагностични методи; образната диагностика (рентгенови, радиологични, ултразвукови и др. методи);

биопсичните методи; нефрологията; хирургията; съдовата хирургия; гръдната хирургия; урогинекологията; онкологията; анестезиологията и интензивното лечение; екстракорпоралната литотрипсия; ендоурологичните операции;

приложението на лазерите в урологията; лапароскопските урологични оперативни методи; роботизираните оперативни методи в урологията;

пластично-реконструктивните и естетичните операции в урологията; бъбречната трансплантация; андрологията.

V. Общи изисквания за осъществяване на дейността по медицинската специалност "Урология" в лечебните заведения

А. Лечебни заведения, в които се практикува специалността "Урология" и се оказва урологична помощ

1. Диагностична и лечебна дейност по специалността "Урология" се извършва във:

1.1. Център за спешна медицинска помощ;

1.2. Лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ:

1.2.1. индивидуална/групова практика за първична медицинска помощ – съгласно изискванията на "Медицински стандарти по обща медицинска практика";

1.2.2. индивидуална/групова практика за специализирана медицинска помощ по урология;

1.2.3. урологичен кабинет в медицински център, медико-дентален център и диагностично-консултативен център със или без легла за кратковременен престой.

1.3. Лечебни заведения за болнична помощ – многопрофилни болници за активно лечение (МБАЛ), специализирани болници за активно лечение (СБАЛ):

1.3.1. урологично отделение;

1.3.2. клиника по урология.

1.4. В многопрофилните и специализираните болници за активно лечение при възможност се разкриват структури за осъществяване на дейности за амбулаторно наблюдение, в които се извършват следните медицински дейности:

1.4.1. медицинска помощ в профилираната област "Онкоурология";

1.4.2. медицинска помощ в интердисциплинарни области с участие и на специалността "Урология".

2. Лечебните заведения, където се практикуват медицински дейности по специалността "Урология", осигуряват достъп на пациентите и до други медицински дейности от областта на:

2.1. анестезиологията и интензивното лечение;

2.2. клиничната лаборатория;

2.3. микробиологията, включително болничната епидемиология;

2.4. клиничната имунология;

2.5. образната диагностика (рентгенова, СТ, MRT);

2.6. функционалната диагностика;

2.7. общата и клиничната патология;

2.8. физикалната и рехабилитационната медицина.

3. Изискванията по т. 2 се изпълняват:

3.1. в лечебните заведения за извънболнична първична медицинска помощ – чрез издаване на медицинско направление за съответната дейност;

3.2. в лечебните заведения за извънболнична специализирана медицинска помощ по урология – чрез издаване на медицинско направление за съответната дейност или чрез разкриване на съответни структури или чрез сключване на договори с други лечебни заведения;

3.3. в лечебните заведения за болнична помощ – чрез разкриване на съответни структури или чрез сключване на договори с други лечебни заведения.

Б. Устройствена рамка на урологичната помощ в лечебните заведения за извънболнична медицинска помощ

1. Устройствена рамка на амбулаториите за първична медицинска помощ – съгласно "Медицински стандарти по обща медицинска практика".

2. Лечебните заведения за извънболнична медицинска помощ – индивидуална/групова практика за специализирана медицинска помощ по урология, медицински център, медико-дентален център (МДЦ) и диагностично-консултативен център, последните с кабинет/и по урология, както и със или без разкрити легла за кратковременен престой, осъществяват:

- 2.1. диагностика на урологичната нозология;
  - 2.2. трансабдоминална ехография;
  - 2.3. провеждане на амбулаторно лечение с консервативни методи;
  - 2.4. контролни прегледи;
  - 2.5. експертиза на неработоспособността;
  - 2.6. хирургически манипулации, като: извършване и подмяна на превръзки, хирургична обработка на екскориации и малки повърхностни рани, единични шевове, сваляне на конци от оперативни рани, повърхностни некректомии, катетризации на пикочен мехур, вътремехурни инстилации на медикаменти и други подобни, които могат да се извършват в отделение по хирургия от I ниво на компетентност съгласно общите медицински стандарти по хирургия;
  - 2.7. насочване при необходимост към лечебно заведение за болнична помощ за допълнително диагностично уточняване и лечение;
  - 2.8. предоперативна подготовка на пациента – извършва се по назначение от приемащото лечебно заведение.
3. В лечебните заведения за специализирана извънболнична помощ с разкрити легла за краткотраен престой могат да се извършват консервативни и оперативни дейности и процедури, за което е необходима съответстваща компетентност и квалификация на специалистите, работещи в тях, и при спазване изискванията на този и други стандарти, определящи условията и правилата за извършване на съответната дейност.
- 3.1. В случай че в тези лечебни заведения се практикуват оперативни интервенции в урологията:
    - 3.1.1. към изискванията за урологична амбулатория се добавят изискванията, предвидени в този стандарт за извършване на оперативни интервенции в урологията; и
    - 3.1.2. се осигурява възможност за спешни консултации намясто със следните специалисти:
      - 3.1.2.1. по акушерство и гинекология;
      - 3.1.2.2. по анестезиология и интензивно лечение;
      - 3.1.2.3. по хирургия;
      - 3.1.2.4. по вътрешни болести и/или кардиология и/или пневмология и/или нефрология в зависимост от случая;
      - 3.1.2.5. по трансфузионна хематология.
  - 3.2. Ако се извършват урологични операции в областта на онкоурологията – на територията на това лечебно заведение трябва да има структура по клинична патология, която извършва експресна хистологична диагностика, или то да е сключило договор с друго лечебно заведение, разполагащо с такава структура.
  - 3.3. В случай че в лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ с разкрити легла за кратковременен престой се практикуват диагностично-лечебни дейности от интердисциплинарни области с пряко участие на друг специалист, на територията на това лечебно заведение трябва да има структура, която отговаря на стандартите за съответната специалност.
4. Изисквания за изпълнение на дейността в лечебни заведения за извънболнична помощ:
- 4.1. Здравни изисквания към кабинет по урология в МЦ, МДЦ и ДКЦ:
    - 4.1.1. Урологичният кабинет е с минимална площ 12 м². Има две функционално свързани работни зони: за прегледи и за манипулации. Към урологичния кабинет има обособени: чакалня, санитарен възел и допълнителни помещения – стерилизационна, регистратура, апаратни, складове, сервизни помещения.
  - 4.2. Здравни и инсталационни изисквания:
    - 4.2.1. Минималната светла височина на помещенията при самостоятелно разположен урологичен кабинет е 2,20 м², а в рамките на медицински и диагностично-консултативен център – 2,50 м².
    - 4.2.2. Стените на манипулационния сектор, стерилизационната, санитарният възел, както и зоните за санитарните прибори се изпълняват с покрития, позволяващи влажно почистване и дезинфекция (гладък фаянс, теракота и др.) на

височина 1,80 м от готов под.

4.2.3. Стените на кабинетите, на помещенията за краткосрочно лечение и наблюдение, на регистратурата и чакалнята и на коридорите се изпълняват с латексова боя и с други покрития, позволяващи влажно почистване и дезинфекция. Не се допускат релефни мазилки.

4.2.4. Подовите настилки в кабинетите, манипулационната, стерилизационната и санитарните възли трябва да са водонепропускливи, позволяващи влажно почистване и дезинфекция. В тези помещения не се допускат подови настилки на текстилна основа. В останалите помещения подовите настилки трябва да са топли, позволяващи влажно почистване и дезинфекция.

4.2.5. Осветлението в различните видове помещения трябва да отговаря на нормативните изисквания. Допускат се без естествено осветление следните помещения: санитарен възел, апаратни, складове, сервизни помещения и други неработни помещения.

4.2.6. В помещенията, за които не е осигурено естествено проветряване, се предвижда механична вентилация или климатизация.

4.2.7. Всеки кабинет, манипулационна и санитарен възел се оборудват с мивка

с

течаща топла и студена вода, отговаряща на изискванията на вода за пиене.

4.2.8. Помещенията се обзавеждат с мебели и съоръжения, позволяващи влажно почистване и дезинфекция.

4.2.9. Задължително се осигуряват складови помещения или обособено място за разделно съхранение на чистите и използваните постелъчен инвентар и работно облекло, включително обвивки на инвентара, както и за съхранение на съдовете и препаратите за почистване и дезинфекция на помещенията.

4.2.10. При оборудване с рентгенова апаратура помещението следва да отговаря на нормативните изисквания.

4.2.11. Инсталационни изисквания: отоплителните, вентилационните, климатичните, водопроводните и канализационните инсталации, електрозахранването и електрическите уредби трябва да отговарят на съответните нормативно установени технически изисквания.

4.3. Допълнителни изисквания:

4.3.1. Осигурени условия за стерилизация на инструментариума и превързочния материал, като за целта може да бъде сключен договор с друго лечебно заведение.

4.3.2. При работа в урологична практика се спазват нормативните изисквания за начините на дезинфекция.

4.3.3. Събирането и временното съхранение на битовите отпадъци и опасните отпадъци от медицинската дейност се извършва разделно, на определени за целта места съгласно действащите нормативни актове.

4.4. Оборудване на урологичен кабинет:

4.4.1. Стандартно оборудване:

4.4.1.1. Медицинска кушетка – 1 бр.

4.4.1.2. Апарат за артериално налягане със стандартен маншет и широк маншет

–

1 бр.

4.4.1.3. Стетоскоп – 1 бр.

4.4.1.4. Медицински термометър – 1 бр.

4.4.1.5. Подвижна инструментална маса – 1 бр.

4.4.1.6. Стойка за инфузия – 1 бр.

4.4.1.7. Спешен шкаф – 1 бр.

4.4.1.8. Лекарска чанта за лекарствени продукти и медицински изделия за домашни посещения – 1 бр.

4.4.1.9. Сух стерилизатор – 1 бр.

4.4.1.10. Негативоскоп – 1 бр.

4.4.2. Допълнително оборудване:

4.4.2.1. Препоръчително е наличието на ехограф с трансдюсер за ултразвуково

изследване на бъбреци, пикочен мехур и простатна жлеза. Препоръчително е и наличието на трансректален трансдюзер.

4.4.2.2. Препоръчително е наличието на набор от цистоскопи и източник на светлина.

4.4.2.3. Препоръчително е наличието на биопсичен пистолет с игли за биопсия на простатната жлеза, различни видове – 5 бр.

4.4.2.4. Уролозите в ДКЦ, МЦ, МДЦ и групова практика могат да използват общо оборудване, както следва: електрокардиограф и ехографски апарат; АМБУ, ендотрахеална тръба, ларингоскоп, кислородна бутилка, плочки за изследване на кръвни групи и тест-серуми за изследване на кръвни групи от системата АВО и спешен шкаф.

4.4.3. Инструментариум:

4.4.3.1. Хирургичен ножодържач – 3 бр.

4.4.3.2. Скалпели с различни остриета – 10 бр.

4.4.3.3. Пинцета анатомична – 2 бр.

4.4.3.4. Пинцета хирургична – 2 бр.

4.4.3.5. Ножица права островърха, средна – 2 бр.

4.4.3.6. Ножица права островърха, малка – 2 бр.

4.4.3.7. Кръвоспиращи щипки, средни и малки – 2 бр.

4.4.3.8. Стелиета – 3 бр.

4.4.3.9. Иглодържател – 2 бр.

4.4.3.10. Шивашка ножица за марли – 1 бр.

4.4.3.11. Емайлирани тави за инструменти и превързочен материал – 3 бр.

4.4.3.12. Бъбрековидни легенчета – 2 бр.

4.4.3.13. Метални тави за стерилизация – 2 бр.

4.4.3.14. Стерилизационен барабан, голям – 1 бр.

4.4.3.15. Стерилизационен барабан, среден (по 1 септичен и 1 асептичен) – 2 бр.

4.4.3.16. Стерилизационен барабан, малък (по 1 септичен и 1 асептичен) – 2 бр.

4.4.4. Медицински изделия и консумативи:

4.4.4.1. Памук – 1 кг.

4.4.4.2. Марля – 10 м.

4.4.4.3. Уретрални катетри от различни размери двупътни – 10 бр.

4.4.4.4. Лейкопласт, обикновен – 2 бр.

4.4.4.5. Лейкопласт, антиалергичен – 2 бр.

4.4.4.6. Игли за спринцовки, мускулни и венозни – по 50 бр.

4.4.4.7. Игли със синтетични конци, различни размери – 20 бр.

4.4.4.8. Хирургични компреси с прорез – 10 бр.

4.4.4.9. Микулич кърпи – 10 бр.

4.4.4.10. Тампони бактериологично изследване – 30 бр.

4.4.4.11. Катетри уретрални трипътни

4.4.4.12. Абокат, различни размери – 10 бр.

4.4.4.13. Системи за инфузионни разтвори – 10 бр.

4.4.4.14. Есмарх – 2 бр.

4.4.4.15. Антибиотичен унгвент – 2 бр.

4.4.4.16. Йодасепт – 200 мл.

4.4.4.17. Спирт 70 градуса – 1 литър.

4.4.4.18. Набор уретрални дилататори – от № 8 до № 26.

В. Устройствена рамка на урологичната помощ в лечебните заведения за болнична помощ

1. Структурите, осъществяващи медицински дейности по урология в лечебните заведения за болнична помощ, могат да бъдат от първо, второ или трето ниво на компетентност.

2. В отделение/клиника по урология от първо ниво на компетентност се извършва:

2.1. Първична урологична диагностика:

- 2.1.1. трансабдоминална ехография;
- 2.1.2. урофлоуметрия;
- 2.1.3. уретроцистоскопия;
- 2.1.4. консервативно лечение на неусложнени урологични заболявания;
- 2.1.5. разрешаване на случаи с остра ретенция на урината;
- 2.1.6. подготовка на пациента, при необходимост, за транспортиране до клиника/отделение по урология на друга болница с по-високо ниво на компетентност.

2.2. В отделение/клиника по урология от първо ниво на компетентност се извършват операции с малък и среден обем и сложност съобразно раздел VII на този стандарт, за които се изискват съответните операционни зали и оборудване.

2.3. За осъществяване на дейността минималната кадрова обезпеченост е един лекар със специалност урология и един лекар без специалност.

2.4. Минималният обем оперативна дейност е 100 оперативни интервенции годишно на 10 легла (10 на 1 легло).

3. В отделение/клиника по урология от второ ниво на компетентност се извършва диагностично-лечебна дейност, експертиза на работоспособността, обучение на студенти, специализанти и специалисти при наличие на акредитация за тази дейност, здравноинформационна дейност, превенция и профилактика на урологичните заболявания, а в областта на оперативното лечение – операции с малък, среден и голям обем и сложност, съобразно раздел VII на този стандарт, за което се изискват съответните операционни зали и оборудване:

3.1. ултразвуков апарат (ехограф);

3.2. апарат за урофлоуметрия и цистометрия (препоръчително);

3.3. апаратура и инструментариум за ендоскопска диагностика (светлинен източник, цистоскопи с оптики с различен зрителен ъгъл, биопсични щипки, апарат и сонди за електрокоагулация);

3.4. апаратура и инструментариум за извършване на трансуретрални операции на долен и горен уринарен тракт (препоръчително);

3.5. рентгенов апарат с мониторен контрол, стационарен тип или от типа C-ran, на територията на болницата;

3.6. апарат за екстракорпорална литотрипсия (препоръчително);

3.7. хирургичен инструментариум, необходим за извършвания обем на хирургична дейност;

3.8. апарат за ендотрахеална анестезия (при собствена операционна зала).

3.9. Необходими допълнителни условия:

3.9.1. клинична лаборатория или по договор (на територията на населеното място);

3.9.2. микробиологична лаборатория или по договор;

3.9.3. образна диагностика – на територията на болницата или по договор;

3.9.4. КАТ или МРТ на територията на болницата или по договор;

3.10. В отделение/клиника по урология от второ ниво на компетентност:

3.10.1. За осъществяване на дейността минималната кадрова обезпеченост е двама лекари със специалност урология и двама лекари без специалност (за хирургично отделение – двама уролози).

3.10.2. Минималният обем хирургична дейност е 150 операции годишно на 10 легла (15 на 1 легло).

3.10.3. В отделение/клиника по урология от трето ниво на компетентност освен дейностите по т. 2 и 3:

3.11. се извършват диагностика и лечение на всички:

3.11.1. вродени аномалии;

3.11.2. травми на уrogenиталната система;

3.11.3. възпалителни заболявания на уrogenиталната система;

3.11.4. онкологични заболявания на урогениталната система;

3.2. В отделенията/клиниките по урология от трето ниво на компетентност се извършват операции с малък, среден, голям и много голям обем и сложност съобразно раздел VII на този стандарт.

4. В отделенията/клиниките по урология от трето ниво на компетентност се извършват всички видове отворени хирургични, ендоскопски и лапароскопски операции в урологията и интердисциплинарните области на хирургичното лечение, изискващи участие на уролог, включително при вродени, травматични, възпалителни, обменни и онкологични заболявания на пикочно-отделителната и полово система на мъжа и пикочно-отделителната система на жената, консултативно-методична дейност, научна дейност, здравна просвета, деонтологична дейност.

4.1. Отделенията/клиниките по урология от трето ниво на компетентност трябва да имат пълния обем инструментариум и апаратура за извършване на съответните операции с голям и много голям обем и сложност, съобразени и с компетенциите и допълнителната квалификация на работещите в тях специалисти уролози.

4.2. В отделение/клиника по урология от трето ниво на компетентност:

4.2.1. за осъществяване на дейността минималната кадрова обезпеченост е четирима лекари със специалност урология и двама лекари без специалност;

4.2.2. минималният обем хирургична дейност е 300 операции годишно на 10 легла (30 на 1 легло), като е препоръчително по-голямата част от тях да са миниинвазивни и ендоскопски.

5. Дейността и организацията на работата в отделенията и клиниките по урология се определят от правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на лечебното заведение за болнична помощ и правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на клиниката/отделението по урология.

6. Извършваната урологична оперативна дейност в лечебно заведение за болнична помощ по нивата на компетентност е, както следва:

Лечебно заведение за болнична помощ	Малък обем и сложност	Среден обем и сложност	Голям обем и сложност	Много голям обем и сложност
1-во ниво на компетентност	X	X	O	O
2-ро ниво на компетентност	X	X	X	O
3-то ниво на компетентност	X	X	X	X

7. В лечебните заведения за болнична помощ за всички нива на компетентност се

осигурява възможност за:

7.1. спешни консултации намясто със следните специалисти:

7.1.1. по акушерство и гинекология;

7.1.2. по анестезиология и интензивно лечение;

7.1.3. по хирургия;

7.1.4. по вътрешни болести и/или кардиология и/или пневмология и/или нефрология в зависимост от случая;

7.2. планови консултации с широк кръг специалисти;

7.3. редовни консултации в рамките на мултидисциплинарен консилиум за онкологични заболявания.

8. В случай че в лечебни заведения за болнична помощ се извършват:

8.1. оперативни намеси с всякакъв обем и сложност, както и комплексно консервативно лечение – трябва да се осигури възможност за своевременна доставка на кръв и кръвни продукти и при необходимост – консултация със специалист по трансфузионна хематология;

8.2. оперативни намеси в областта на онкоурологията – на територията на лечебното заведение трябва да има структура по клинична патология, която извършва експресна хистологична диагностика, когато е необходимо, или да е осигурена по договор с друго лечебно заведение, разполагащо с такава структура;

8.3. диагностично-лечебни дейности от интердисциплинарни области с пряко участие на друг специалист – на територията на същото лечебно заведение трябва да има структура, която отговаря на стандартите за съответната специалност.

9. Разкриването на болнична аптека е препоръчително, ако лечебното заведение разполага с повече от 30 легла за стационарен престой.

VI. Изисквания за осъществяване на дейността по урология в лечебни заведения за болнична помощ

1. Клиника/отделение по урология от първо ниво на компетентност

1.1. Здравни изисквания към помещенията за осъществяване на дейността по урология:

1.1.1. Минималната площ за един пациент в самостоятелна болнична стая е 12 м², а в стая с две и повече легла – 6,5 м². В стаи, предназначени за деца в детска урология, площите са от 5 до 8 м² за дете до 14-годишна възраст и от

6

до 14 м² за дете до 3-годишна възраст. Препоръчително е всяка болнична стая да разполага със самостоятелен санитарен възел.

1.1.2. Освен болнични стаи клиниката/отделението разполага и с отделен лекарски кабинет, манипулационна, превързочни за асептични и за септични превръзки и сервизни помещения.

1.1.3. Операционни зали:

1.1.3.1. Клиниката/отделението разполага с две операционни зали – за асептични и трансуретрални операции – самостоятелно организирани или в рамките на общия операционен блок на болницата.

1.1.3.2. Операционните зали се разполагат в изолирана, но удобна за комуникации зона на клиниката/отделението.

1.1.3.3. Местоположението на залите позволява лесно транспортиране към структурата/стаите за интензивно лечение и към болничните стаи в клиниката/отделението.

1.1.3.4. Препоръчително е една операционна зала да се разкрива с разчет за около 400 хирургически операции годишно.

1.1.3.5. Операционната зала разполага с пространствени условия, отговаря на здравните изисквания, оборудване, инструментариум и медицински изделия за извършване на съответните оперативни процедури.

1.1.4. Операционната зона включва:

1.1.4.1. операционните зали;

1.1.4.2. помещение за подготовка на хирургическия екип, оборудвано с 2 – 4 мивки с течаща топла и студена вода и кранове, задвижвани с лакет или фотоклетка, шапки, маски, огледала;

1.1.4.3. помощни помещения: съблекалня за мъже и за жени, стая за почивка на персонала, складове за инструменти, консумативи, дезинфектанти, операционно бельо, помещения за стерилизация.

1.2. Оборудване на операционна зала:

1.2.1. операционна маса – с аксесоари;

1.2.2. операционна лампа и аварийно резервно осветление;

1.2.3. подвижна допълнителна лампа;

1.2.4. електрокаутер;

- 1.2.5. препоръчително – система за аспирация – централна и допълнителна вакуумна помпа, излази за кислород, стъстен въздух;
- 1.2.6. препоръчително – рентген с телевизионна установка;
- 1.2.7. анестезиологично оборудване съгласно медицинския стандарт "Анестезия

и

- интензивно лечение";
- 1.2.8. бактерицидни лампи за операционните зали и помощните помещения;
- 1.2.9. препоръчително – климатична система;
- 1.2.10. ендоскопска апаратура – пълен набор за зала за трансуретрална хирургия;
- 1.2.11. ендоскопска операционна маса за зала за трансуретрална хирургия;
- 1.2.12. достатъчен брой операционни маси, съобразен с извършваната дейност и с правилата за асептика и антисептика.
- 1.3. В операционната зала се поддържат:
  - 1.3.1. хирургически инструментариум, специфичен според вида на извършваните оперативни процедури;
  - 1.3.2. хирургически консумативи и превързочни материали.
- 1.4. Стерилизация и контрол за безопасност:
  - 1.4.1. Стерилизацията на инструментариума и материалите е централна, като трябва да има възможност и за локална стерилизация.
  - 1.4.2. Използваната апаратура подлежи на контрол за изправност и безопасност съобразно техническите правила и предписанията на производителя.
  - 1.4.3. Всяка операционна зала се почиства, измива и дезинфекцира след всяка операция, седмично се извършва основно почистване и дезинфекция.
  - 1.4.4. Апаратурата в операционните зали се почиства и дезинфекцира ежедневно.
  - 1.4.5. След всяка операция хирургическият инструментариум се почиства механично и се измива, след което се стерилизира.
  - 1.4.6. В операционната зала се влиза и работи със специално облекло и обувки.
  - 1.4.7. Контролът на асептиката и антисептиката в операционна зала се извършва периодично от органите за управление и контрол на лечебното заведение и органите на държавния здравен контрол.
  - 1.4.8. Достъпът до операционната зала е ограничен. Право да влизат имат хирургичният и анестезиологичният екип, пациентите за операция, повикани консултанти и други лица, подпомагащи оперативния процес.
  - 1.4.9. Потокът на движение на персонала се регламентира. След напускане на операционната зала персоналетът преминава отново през съблекалнята за подмяна на операционните дрехи и обувки.
  - 1.4.10. След приключване на операцията пациентът се извежда към болничната стая в отделението или интензивния сектор.
- 1.5. Човешки ресурси:
  - 1.5.1. Минимален брой специалисти – един уролог, без изискване за допълнително сертифициране.
  - 1.5.2. Минимален брой лекари – двама.
  - 1.5.3. Лекарите и медицинските сестри осигуряват комплексни и цялостни грижи за пациентите по отношение на диагностични изследвания, медикаментозно и оперативно лечение, предоперативни и следоперативни грижи, диетичен и рехабилитационен режим. За качествени медицински грижи за пациентите се препоръчва съотношение 1:2 между лекари и медицински сестри. Препоръчително е допълнителното повишаване на квалификацията в специализирани курсове чрез системата на продължаващото обучение и друго непрекъснато следдипломно обучение.
  - 1.5.4. Оперативният/хирургичният екип включва: лекар – оператор уролог, който е ръководител на екипа; асистент/асистенти, които може да са лекар хирург или специализиращ лекар (включват се в екипа при необходимост); операционна медицинска сестра.
- 1.6. Организация на работата в отделението по приема на пациенти:

- 1.6.1. Приемът на пациенти за лечение се извършва от лекар в приемно-консултативен кабинет.
- 1.6.2. Приемът на пациенти се осъществява в планов или спешен порядък.
- 1.6.3. Постъпващите пациенти се подлагат на задължителен санитарно-хигиенен преглед и обработка.
- 1.6.4. Приемът на планови пациенти се осъществява според правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на лечебното заведение за болнична помощ.
- 1.6.5. При приемането на планов пациент приемащият лекар/екип се запознава с придружаващата документация, сменя анамнеза, осъществява клиничен преглед, назначава необходимите лабораторни и образни изследвания и консултации, определя работната диагноза и подготвя документацията за хоспитализация.
- 1.6.6. При постъпването на пациент със спешно състояние след уточняване на диагнозата приемащият лекар/екип извършва необходимите спешни дейности, предшествващи хоспитализацията (хемостаза, уретрална катетризация, хирургична обработка и др.). При необходимост се осъществява консултация с уролог или други специалисти.
- 1.6.7. При показания за спешна урологична операция решението се взема от началника на приемното отделение или от ръководителя на приемащия екип и аргументирано се отразява в историята на заболяването. Ръководителят на екипа отговаря за организацията на интервенцията: извършването на необходимите консултации и изследвания, вземането на информирано съгласие от пациенти в съзнание или от неговите представители, формирането на хирургичен екип и осъществяването на операцията.
- 1.7. Изисквания при извършване на оперативни дейности:
  - 1.7.1. В клиниката/отделението се извършват малки и средни урологични операции. Урологичните манипулации, които се извършват от структури от първо ниво на компетентност в областта на урологията, са с малък и среден обем и сложност и могат да се осъществяват под местна и/или спинална/епидурална/венозна анестезия, както и в амбулаторни условия или при непродължителна по времетраене хоспитализация по нозологични единици.
  - 1.7.2. Броят на членовете на оперативния/хирургичния екип се определя от обема и сложността на осъществяваната оперативна намеса.
  - 1.7.3. Оперативният/хирургичният екип извършва една операция от оперативния разрез до зашиване на раната и сваляне на болния от операционната маса. Замяна на член от екипа е допустима при необходимост той да се включи в друга операция или по здравословни причини или извънредни обстоятелства.
  - 1.7.4. Операторът – ръководител на екипа, носи цялата отговорност за провежданата операция.
  - 1.7.5. Операторът може да бъде сменен от уролог със съответен опит при възникнала в хода на операцията необходимост.
  - 1.7.6. Специализантът по урология участва като асистент в хирургичния екип. По преценка на ръководителя на екипа специализантът може да поеме ролята на оператор на част от операцията или цялата операция. Това е възможно при задължителна асистенция и контрол от ръководителя на екипа, носещ отговорност за операцията.
- 1.8. Обем на диагностичните дейности, необходими при урологично болен:
  - 1.8.1. клинично-лабораторни изследвания: диференциална кръвна картина (ДКК), скорост на утаяване на еритроцитите (СУЕ), коагулационен статус, кръвна захар, кръвна урея, креатинин, електролити;
  - 1.8.2. микробиологични изследвания;
  - 1.8.3. рентгенови изследвания при спазване на медицинския стандарт "Образна диагностика";
  - 1.8.4. електрокардиография (ЕКГ);
  - 1.8.5. осигуряване на спешно биопсично изследване, което следва да се извършва на разстояние не повече от 60 мин. от мястото, където е ситуиран пациентът.

- 1.9. Консултативна помощ:
  - 1.9.1. Осигуреност с 24-часова спешна консултативна помощ от специалисти по вътрешни болести, анестезиология и интензивно лечение, детски болести при извършване на ДЛД при деца под 18 години.
- 1.10. След извършването на операцията пациентът се настанява в интензивна или урологична структура.
2. Клиника/отделение по урология от второ ниво на компетентност
  - 2.1. Здравни изисквания към помещенията за осъществяване на дейността по урология:
    - 2.1.1. Минималната площ за един пациент в самостоятелна болнична стая е 12 м², а в стая с две и повече легла – 6,5 м². В стаи, предназначени за деца в детска урология, площите са от 5 до 8 м² за деца до 14-годишна възраст и от до 14 м² за деца до 3-годишна възраст. Препоръчително е всяка болнична стая да разполага със самостоятелен санитарен възел.
    - 2.1.2. Към клиниката/отделението по урология могат да бъдат разкрити легла за интензивно лечение.
    - 2.1.3. Клиниката/отделението по урология разполага със следните помещения: превързочни за асептични и септични превръзки, манипулационна, сестринска работна стая, кабинет на старшата медицинска сестра, съблекалня, кухненски офис, стая за подготовка на пациентите за операция или изследвания, помещение за дезинфекция, складове, коридори.
    - 2.1.4. Клиниката/отделението е осигурена/о със:
      - 2.1.4.1. мивки с течаща топла и студена вода във всички помещения;
      - 2.1.4.2. централно и локално осветление – в болничните стаи, манипулационните, превързочните, лекарските кабинети;
      - 2.1.4.3. резервен енергоизточник;
      - 2.1.4.4. бактерицидни лампи – стационарни, в манипулационните и превързочните стаи, стационарни или подвижни в болничните стаи;
      - 2.1.4.5. централно отопление;
      - 2.1.4.6. излазни точки на инсталации за кислород и аспирация – 100 % за леглата за интензивни грижи, 10 % от леглата в отделението.
  - 2.2. Клиниката/отделението е оборудвана/о със:
    - 2.2.1. болнични легла;
    - 2.2.2. болнични шкафове, осветителни тела;
    - 2.2.3. ЕКГ апарат, дефибрилатор, монитори, перфузори, негативоскоп;
    - 2.2.4. колички за асептични и септични превръзки;
    - 2.2.5. инсталация за повикване от болничните стаи (светлинна, звукова, комбинирана).
  - 2.3. Клиниката/отделението е осигурена/о с хирургически инструментариум, специфичен според вида на съответните оперативни процедури.
  - 2.4. Клиниката/отделението разполага с вътрешнокомуникативни връзки между кабинетите и другите структури на лечебното заведение.
  - 2.5. Пациентите със септични състояния или усложнения задължително се изолират в септични стаи, обслужвани от отделен персонал, отделна количка с инструменти, материали за превръзки, бельо и ръкавици за еднократна употреба, отделно сортиране и извозване на мръсно бельо и отпадъчни материали.
  - 2.6. Операционна зона:
    - 2.6.1. Разполага се в изолирана, но удобна за комуникации зона на клиниката/отделението, която позволява лесно транспортиране от подготвителната стая към операционната зала, от последната към стая за възстановяване след анестезия, към стая за интензивно лечение или към болнична стая в стационара.
    - 2.6.2. Операционната зона включва:
      - 2.6.2.1. операционни зали;
      - 2.6.2.2. помещение за подготовка на хирургичния екип;
      - 2.6.2.3. помещения и оборудване за анестезия съгласно медицинския стандарт

"Анестезия и интензивно лечение";

2.6.2.4. помощни помещения – съблекалня за мъже и за жени, стая за почивка на персонала, складове за инструменти, консумативи, дезинфектанти, операционно бельо, помещения за стерилизация на инструментариум и материали.

2.6.3. Препоръчително е в операционната зона да бъде осигурена възможност за фото- и видеодокументиране на извършените операции.

2.6.4. В операционната зона се спазват правилата за асептика и антисептика.

2.6.5. Операционни зали:

2.6.5.1. Клиниката/отделението по урология разполага най-малко с две операционни зали – собствени или в рамките на общоболничния операционен блок. Препоръчително е клиниката/отделението да разполага с три операционни зали – за асептични, септични операции и трансуретрална хирургия.

2.6.5.2. Една операционна зала се разкрива съобразно извършваната дейност в условията на асептика и антисептика.

2.6.5.3. В залата са осигурени пространствени условия за извършване на оперативните интервенции и се спазват съответните санитарно-хигиенни изисквания.

2.6.6. Оборудване на операционна зала:

2.6.6.1. операционна маса – с аксесоари, необходими за дейността по урология;

2.6.6.2. операционна лампа и аварийно резервно осветление;

2.6.6.3. подвижна допълнителна лампа;

2.6.6.4. електрокаутер;

2.6.6.5. система за аспирация – централна, и допълнителна вакуумна помпа, излази за кислород, стъстен въздух;

2.6.6.6. препоръчително – рентген с телевизионна установка;

2.6.6.7. анестезиологично оборудване съгласно медицинския стандарт "Анестезия и интензивно лечение";

2.6.6.8. бактерицидни лампи;

2.6.6.9. препоръчително – климатична система;

2.6.6.10. ендоскопска апаратура – пълен набор за зала за трансуретрална хирургия;

2.6.6.11. ендоскопска операционна маса за зала за трансуретрална хирургия.

2.6.7. В операционната зала се поддържат:

2.6.7.1. хирургически инструментариум, специфичен според вида на извършваните оперативни процедури;

2.6.7.2. хирургически консумативи и превързочни материали.

2.6.8. Стерилизация и контрол за безопасност:

2.6.8.1. Стерилизацията на инструментариума и материалите е централна.

2.6.8.2. Използваната апаратура подлежи на контрол за изправност и безопасност съобразно техническите правила и предписанията на производителя.

2.7. Човешки ресурси:

2.7.1. В клиниката/отделението от второ ниво на компетентност работят лекари със или без призната специалност по урология. Броят на работещите лекари се определя от ръководството на лечебното заведение и трябва да позволява кадрова обезпеченост за осъществяване на дейностите в урологичната структура. В случаите, при които има самостоятелно обособено урологично отделение/клиника, минималният брой лекари е 4 лекари (двама лекари със специалност и двама без специалност). Когато дейността се осъществява в хирургическо отделение/клиника, минималният брой специалисти е двама уролози със специалност.

2.7.2. Медицинската урологична сестра в отделението извършва:

2.7.2.1. Предоставяне и събиране на здравна информация, включваща:

а) запознаване на пациента със структурата, организацията и работния график на лечебното заведение;

б) запознаване на пациента с дейностите по промоция, профилактика, превенция, диагностика, лечение или рехабилитация, които се осъществяват от лечебното заведение;

- в) запознаване на пациента с неговите права и задължения;
- г) даване на указания на пациента при необходимост от вземане на материал за медико-биологични анализи;
- д) проследяване и регистриране на лабораторни изследвания, манипулации и здравни грижи.

2.7.2.2. Промоция на здравето, превенция и профилактика на болестите, включващи:

- а) промоция, профилактика и консултиране на лицата за социалнозначими заболявания;
- б) извършване на профилактика в областта на хигиената, на индивидуалното и общественото здраве;
- в) оценка на здравни проблеми и съветване на лица с повишен здравен риск;
- г) превенция на злокачествени заболявания на репродуктивната система;
- д) осъществяване на оценка на здравни потребности и рискови фактори за здравето;
- е) предоставяне на съвети за хигиена и хранене;
- ж) разпознаване на белези на насилие или изоставяне и предприемане на действия за уведомяване на съответните компетентни власти.

2.7.2.3. Медицински и здравни грижи и дейности, включващи:

- а) извършване на общ и специален тоалет;
- б) подпомагане при хранене и приемане на течности;
- в) подпомагане на отделянето;
- г) предоперативни и следоперативни грижи за пациенти;
- д) измерване, регистрация и оценяване на витални показатели;
- е) разпознаване индикациите на застрашаващи живота състояния и предприемане на своевременни действия;
- ж) съставяне план за сестрински грижи;
- з) предпазване, възстановяване, поддържане и подобряване здравето на лицата при съобразяване с психологическите, физическите, социалните, икономическите, културните и етническите особености на пациента;
- и) изписване в лекарствен лист на предписаните от лекар лекарствени продукти и санитарно-хигиенни материали;
- й) организиране и съблюдаване на правилното транспортиране, съхраняване и срок на годност на лекарствените продукти и материалите;
- к) организиране, провеждане и контрол на дейностите по дезинфекция и стерилизация;
- л) участие в организацията на профилактиката, контрола и епидемиологичния надзор на инфекции, свързани с медицинското обслужване;
- м) подпомагане укрепването, адаптирането и връщането на лицата в семейството и социалната среда.

2.7.2.4. Манипулации, включващи:

- а) извършване на инжекции – подкожни, мускулни, венозни, вътрекожни;
- б) осигуряване на продължителен венозен достъп;
- в) извършване на венозна пункция и вземане на кръв;
- г) инстилиране на лекарствени продукти през катетър (сонда), дренаж;
- д) извършване на венозна инфузия;
- е) извършване на скарификационни тестове;
- ж) извършване на очистителна и лечебна клизма;
- з) поддържане проходимостта на уретрален катетър при пациенти;
  - и) извършване на септични и асептични превръзки;
- й) парентерално въвеждане на лекарствени продукти и инфузионни разтвори;
- к) извършване на тоалет на външни полови органи;
- л) сваляне на конци и дренажи от оперативни рани;
- м) извършване на стомашна промивка;
- н) извършване на електрокардиография.

2.7.2.5. Оказване на спешни, хуманитарни и други дейности, включващи:

- а) участие в дейности при бедствени ситуации;

- б) участие в дейности по оказване на хуманитарна помощ;
  - в) извършване на дейности за овладяване на състояния на хипо- и хипертермия.
- 2.7.2.6. Провеждане на обучение и изследвания в областта на здравните грижи:
- а) участие в практическото обучение на студенти и стажанти по специалностите от направление "Здравни грижи";
  - б) участие в изследвания в областта на сестринските грижи;
  - в) участие в обучението на лица в областта на хигиената, на индивидуалното и общественото здраве;
  - г) обучаване, профилактика и възпитание на пациента и близките му.
- 2.7.3. Професионалните дейности по т. 2.7.2 могат да се извършват от медицинската сестра както самостоятелно, така и по лекарско назначение.
- 2.7.4. Професионалните дейности, които медицинската сестра извършва по лекарско назначение, са:
- 2.7.4.1. асистиране на лекар при извършване на манипулации и интервенции;
  - 2.7.4.2. подготвяне и извършване на преливане на кръв или на други продукти

с

- биологичен произход;
  - 2.7.4.3. провеждане на назначено от лекар лечение;
  - 2.7.4.4. подготвяне и при необходимост подпомагане на пациента при извършване на медико-диагностични манипулации;
  - 2.7.4.5. извършване и наблюдение на проби за чувствителност;
  - 2.7.4.6. поставяне и сваляне на катетър или перфузионна игла в повърхностна вена;
  - 2.7.4.7. наблюдение на поставени от лекар централни венозни катетри и имплантирани системи за съдов достъп;
  - 2.7.4.8. разпределяне и даване на пациент на лекарствени продукти;
  - 2.7.4.9. подготвяне за и сваляне на конци, дренажи и сонди;
  - 2.7.4.10. обработване и наблюдение на рани, фистули и стоми.
- 2.7.5. За качествени медицински грижи за пациентите се препоръчва 1:2 между лекарски и сестрински персонал в урологичните клиники/отделения.
- 2.7.6. Санитарите изпълняват задачи, свързани с хигиенно-санитарно обслужване на пациентите или на помещенията, и технически задачи, възложени от лекар или медицинска сестра.
- 2.8. Организация на работата в клиниката/отделението:
- 2.8.1. Приемът на болни се осъществява съгласно правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на лечебното заведение и при спазване на изискванията на този стандарт.
- 2.8.1.1. Диагностичната и лечебната дейност на отделението се извършва в консултативно-диагностичния блок и стационара на лечебното заведение за болнична помощ.
  - 2.8.1.2. При диагностично-лечебната дейност се прилагат съвременни постижения, утвърдени от медицинската наука и практика методи и технологии.
  - 2.8.1.3. Дейностите се осъществяват от екипи под ръководството на началника на отделението и старшата медицинска сестра.
  - 2.8.1.4. За диагностика и лечение се приемат лица, при които лечебната цел не може да бъде постигната от лечебно заведение за извънболнична помощ. Когато

в

- лечебното заведение за болнична помощ не могат да се постигнат очакваните лечебни резултати, пациентът се насочва към друго лечебно заведение.
- 2.8.2. При извършване на оперативна намеса пациентът задължително се изследва за:
- а) кръвногрупова принадлежност; и му се извършват
  - б) клинично-лабораторни и функционално-диагностични изследвания.
- 2.8.3. Преди извършване на оперативна интервенция пациентът задължително преминава на преданестезиологичен преглед и консултация съгласно изискванията на медицинския стандарт "Анестезия и интензивно лечение", включващи и преценка за свръхчувствителност към анестетични средства и степен на

- оперативния риск по системата за оценка ASA.
- 2.8.4. При прилагане на методи за диагностика и лечение, които водят до временна промяна на съзнанието на пациента, като упойки, се взема предварително съгласие на лицата, върху които ще се прилагат, или на техните законни представители.
- 2.8.5. Лекарите в отделението са длъжни да разясняват по подходящ начин на пациента и на неговите законни представители характера на заболяването, обема на необходимите диагностични изследвания и лечебни методи с произтичащите от тях рискове, както и вероятния изход от заболяването.
- 2.8.5.1. Лекарите предоставят на пациента информация относно заболяването, необходимите диагностични и лечебни дейности и рисковете от тях, прогнозата, евентуалните усложнения. Информацията се предоставя по достъпен начин, след което пациентът писмено изразява информирано съгласие, с което удостоверява, че е запознат с информацията.
- 2.8.5.2. Изпълнителният директор на болницата съгласувано с комисията по етика издава заповед за случаите, при които ще се иска писмено съгласие от страна на пациентите или на техните законни представители, извън случаите, определени със закон или друг нормативен акт.
- 2.8.6. Лечението се прекратява при:
- 2.8.6.1. волеизявление на лицето, прието за лечение, а когато не може да изрази своята воля – от негов законен представител, освен в предвидените от закона случаи; пациентът се изписва от стационара, след като му бъде обяснено какви последици или усложнения биха могли да настъпят от прекратяване на диагностично-лечебния процес;
- 2.8.6.2. приключване на лечението или когато то може да продължи в извънболнични условия;
- 2.8.6.3. неспазване на режима в стационара и правилника за устройството, дейността и вътрешния ред, освен ако пациентът се намира в състояние, застрашаващо живота му.
- 2.8.7. Изписването на пациент се извършва съгласно нормативните изисквания по ред, определен с правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на лечебното заведение за болнична помощ.
- 2.8.8. При прекратяване на лечението на пациента се издава епикриза, адресирана до този, който е издал направлението за лечение в болницата.
- 2.9. Дейност и кадрова обезпеченост в операционната зона:
- 2.9.1. Дейността се ръководи от началника на клиниката/отделението или от началника на общия операционен блок.
- 2.9.2. Медицински сестри:
- 2.9.2.1. В операционната зона работят най-малко три операционни сестри, като броят им се определя от следните показатели:
- 2.9.2.1.1. дневна осигуреност – две операционни сестри в рамките на един работен ден на една операционна маса;
- 2.9.2.1.2. при 24-часова спешна помощ – една или две операционни сестри на маса за подsigуряване на 2 до 3 смени;
- 2.9.2.1.3. препоръчително е осигуряването на операционна медицинска сестра "на разположение" за повикване при пациенти със спешни състояния, изискващи незабавна оперативна намеса.
- 2.9.2.2. В операционната зона работи и помощен персонал (санитари), който извършва санитарно-хигиенна поддръжка, дезинфекция на операционните зали между две операции, изхвърляне на отпадъчни материали, сортиране на мръсно операционно бельо и др.
- 2.9.2.3. Оперативните дейности се извършват от оперативен/хирургичен урологичен екип, който включва: оператор – ръководител на екипа, асистент (асистенти) и операционни медицински сестри:
- 2.9.2.3.1. Операторът – ръководител на екипа, е уролог.
- 2.9.2.3.2. Съставът на урологичния екип се определя от сложността и обема на операцията. При малка по обем и сложност операция е достатъчен уролог

оператор и операционна медицинска сестра. При средни и големи операции се включват един, двама или трима асистенти.

2.9.2.3.3. В помощ на оперативния/хирургичния екип може да има и санитар, който изпълнява следните функции: съдействие при обличане на операционни дрехи, подаване на допълнително необходими операционни инструменти, материали, консумативи, разтвори. Операционната медицинска сестра регистрира във формуляр употребените консумативи и медицински изделия.

2.9.2.3.4. Оперативният/хирургичният екип извършва операцията с участието на анестезиологичен екип в оборудвана операционна зала съгласно т. 2.6.6 и 2.6.7.

2.9.2.3.5. Оперативният/хирургичният екип извършва една операция от оперативния разрез до зашиване на раната и сваляне на болния от операционната маса. Замяна на член от екипа е допустима при необходимост той да се включи

в

друга операция или по здравословни причини. Присъединяването към екипа на асистент по време на операция се решава от ръководителя на екипа, ако има необходимост и ако обемът на работа го налага.

2.9.2.3.6. Операторът може да бъде сменен от уролог със съответен опит, ако по време на операцията възникне такава необходимост.

2.9.2.3.7. Функциите на оператор могат да бъдат поети от друг член на екипа за цялата операция или части от нея, но само с разрешението на оператора – ръководител на екипа, в негово присъствие или под негова асистенция. Отговорността за цялата операция и за изхода от нея носи операторът – ръководител на екипа.

2.9.2.3.8. Специализиращият лекар може да работи като асистент или оператор на нивото на своята компетентност под контрола и указанията на оператора – ръководител на екипа.

2.9.2.3.9. Операционната медицинска сестра подготвя необходимия инструментариум, консумативи и медицински изделия, следи за стерилността на оперативното поле и инструментариума, за чистотата на операционните зали. Освен инструментираща тя може да бъде и асистираща операционна медицинска сестра.

2.10. Необходими диагностични дейности:

2.10.1. Клинична и физиологична диагностика:

а) ЕКГ;

б) ехокардиография при нужда.

2.10.2. Лабораторни изследвания в клинична лаборатория от II ниво на компетентност – на територията на болницата с възможности за:

а) пълна кръвна картина с диференциално броене;

б) СУЕ, биохимични изследвания;

в) пълнен хемостазеологичен статус;

г) клинично-химични изследвания;

д) изследване на хормони и туморни маркери или по договор с друго лечебно заведение, разполагащо с такава лаборатория.

2.10.3. Микробиологична диагностика в лаборатория в болницата с възможности за експресни микробиологични изследвания или по договор с друго лечебно заведение, разполагащо с такава лаборатория.

2.10.4. Имунологични изследвания или по договор с друго лечебно заведение, разполагащо с такава лаборатория.

2.10.5. Хемотрансфузионни изследвания.

2.10.6. Образна диагностика, включително компютърен томограф или МРТ – собствен или по договор (на територията на населеното място или на 60 минути отстояние от болницата) с осигурено обслужване на болницата 24 часа в денонощието, включително и при спешни състояния.

2.10.7. Патоморфологични изследвания с възможност за биопсично изследване на територията на болницата или по договор.

2.11. Изисквания за консултации и дейности при лечение на урологично болни в

отделението:

2.11.1. Консултации с интернист, анестезиолог, педиатър – за деца под 18 години;

2.11.2. Консултации по показания с висцерален хирург, кардиолог, гръден хирург, неврохирург, детски болести, алерголог, рентгенолог, гинеколог, невролог и др.

3. Клиника/отделение по урология от трето ниво на компетентност:

3.1. Здравни изисквания към помещенията за осъществяване на дейността по урология:

3.1.1. Минималната площ за един пациент в самостоятелна болнична стая е 12 м², а в стая с две и повече легла – 6,5 м². В стаи, предназначени за деца в детска урология, площите са от 6 до 14 м².

3.1.2. Задължително е всяка болнична стая да разполага със самостоятелен санитарен възел.

3.1.3. Осигурени са стаи за изолиране на болни със септични състояния и усложнения, които се обслужват от отделен персонал.

3.1.4. Осигурени са помещения за лекции и семинари, библиотека, видеопрожекции, мултимедия, интернет в случаите, когато се извършва обучение.

3.1.5. Клиниките/отделенията от трето ниво следва да разполагат с не по-малко от 4 легла за интензивно лечение в помещения за интензивно лечение на своята територия и възможност за ползване на легла на територията на клиника/отделение по анестезиология и интензивно лечение (КАИЛ/ОАИЛ) в лечебното заведение

3.1.6. В помещението за следоперативно наблюдение и лечение на пациента и в структурата и помещенията, в които се извършват дейности по детска урология, са инсталирани климатизатори.

3.1.7. В клиниките/отделенията, в които се извършват дейности по детска урология и трансплантации, леглата са съответно оборудвани с модулни, тракционни приставки, защитни бариери и др. В клиника, където преобладават възрастни пациенти или пациенти със залежаване, е препоръчително наличието на антидекубитални дюшеци.

3.1.8. Препоръчително е медицинската документация да се обработва и съхранява от медицински регистратор в отделно помещение, като процесът на обработка на информацията е компютризиран и свързан в общоболнична мрежа.

3.1.9. В лечебни заведения, в които има възможности за лечение на комбинирани травми, спешният урологичен кабинет към ДКБ има:

3.1.9.1. кабинет за прегледи, разполагащ поне с две кушетки с паравани и с възможност за вкарване на допълнителна количка;

3.1.9.2. негативоскоп със секторно усилване на светлината;

3.1.9.3. манипулационна – превързочна за превързки и минимални амбулаторни манипулации;

3.1.9.4. пряк достъп до амбулаторна операционна зала за извършване на малки по обем хирургични обработки и операции.

3.2. Операционна зала. Изисквания за оборудване:

3.2.1. оборудването, необходимо за структури от първо и от второ ниво;

3.2.2. набори от инструментариум за конвенционална хирургия: скалпели, игли, иглодържатели, анатомични и хирургични пинсети, хемостатични и проходни инструменти, захващащи инструменти, распаториуми, зъбчати и меки екартьори, ножици, сонди, протектори и др., необходими за съответните извършвани дейности;

3.2.3. набори за трансплантационна хирургия, за съдова хирургия и др., необходими за съответните извършвани дейности;

3.2.4. инструментариум и набори за миниинвазивна и ендоскопска хирургия, реинплантационна хирургия, педиатрична хирургия и др., необходими за съответните извършвани дейности;

3.2.5. апаратура за извършване на трансуретрални хирургични дейности, цистоскопи пълен набор, ригиден и флексибилен уретероскоп и друга апаратура,

- необходима за съответните извършвани дейности;
- 3.2.6. електротермокаутери, които са по един на операционна маса;
- 3.2.7. апарат за екстракорпорална литотрипсия, разположен в отделна зала, отговаряща на изискванията за зали с рентгенови уредби, като може да се сключи договор с друго лечебно заведение за ползването на такъв апарат;
- 3.2.8. апарат за интралуменна литотрипсия – електрохидравличен, като приложението на този апарат следва да бъде ограничено;
- 3.2.9. апарат за интралуменна литотрипсия – ултразвуков;
- 3.2.10. препоръчително – апарат за интралуменна литотрипсия;
- 3.2.11. специализирани операционни маси с възможност за разполагане на болния по гръб, корем и странично; препоръчително е операционните маси да са пропускливи за рентгенови лъчи;
- 3.2.12. препоръчително – апарат за интраоперативна хемореинфузия (cell-saver) в операционна зала към клиника/отделение, извършваща/о операции с голяма кръвозагуба (онкохирургия).
- 3.3. Човешки ресурси:
- 3.3.1. В клиника/отделение от трето ниво на компетентност работят 6 лекари, от които 4 с придобита специалност – урология, а останалите двама – без специалност или с друга специалност. Определеният брой на уролозите е определен с цел ежедневно осигуряване на съответен хирургичен екип за всяка оперативна интервенция.
- 3.3.2. Медицински сестри:
- 3.3.2.1. Старшата медицинска сестра е лице с образователно-квалификационна степен "бакалавър" или "магистър" по специалността "Управление на здравните грижи", която организира и ръководи работата на сестринския персонал и санитарите.
- 3.3.2.2. С оглед оказване на качествени медицински грижи за пациентите се препоръчва съотношение 1:2 между лекарски и сестрински персонал в клиниките/отделенията по урология. Препоръчително е допълнителното повишаване на квалификацията в специализирани курсове чрез системата на непрекъснато следдипломно обучение.
- 3.3.2.3. Персоналът осъществява дейностите, определени за структурите от първо и второ ниво на компетентност, както и други дейности съгласно утвърдените си длъжностни характеристики.
- 3.4. Организация на работата:
- 3.4.1. Диагностични дейности, в т.ч. клинични и физиологични, осигурявани от клиниката/отделението:
- 3.4.1.1. ЕКГ;
- 3.4.1.2. ехокардиография – на територията на лечебното заведение;
- 3.4.1.3. функционално изследване на дишането;
- 3.4.1.4. дейности на клинична лаборатория от II или III ниво на компетентност на територията на болницата съобразно медицински стандарт "Клинична лаборатория";
- 3.4.1.5. дейности на микробиологична лаборатория с възможности за експресна микробиологична диагностика съгласно медицински стандарт "Микробиология";
- 3.4.1.6. дейности на имунологична лаборатория – може да бъде сключен договор с друго лечебно заведение;
- 3.4.1.7. дейности на вирусологична лаборатория – може да бъде сключен договор с друго лечебно заведение;
- 3.4.1.8. образна диагностика съобразно медицински стандарт "Образна диагностика"; компютърен томограф (КТ) и ядрено-магнитен резонанс (ЯМР) с възможност за 24-часово обслужване при спешни случаи;
- 3.4.1.9. емболизация – на територията на населеното място;
- 3.4.1.10. дейности на патоморфологична лаборатория с възможност за експресни хистологични изследвания;
- 3.4.1.11. сцинтиграфски изследвания – препоръчително.
- 3.4.2. Оперативни дейности:

- 3.4.2.1. Съставът на хирургичния/оперативния екип отговаря на обема на оперативната интервенция, като операторът е уролог.
- 3.4.2.2. Осигурен е достъп до консултанти. При показания и необходимост се сформира интердисциплинарен екип от специалисти от различни специалности с хирургична насоченост.
- 3.4.2.3. Функции, задачи и дейности на урологична операционна медицинска сестра:
- а) стриктно спазване на работното време;
  - б) стриктно спазване на изискванията за работно облекло в съответствие с правилата за работа в операционния блок;
  - в) участие в подготовката на материали за стерилизация под контрол на старшата медицинска сестра, отразявайки ги в съответния журнал;
  - г) подготовка на разтвори за хирургическа обработка на оперативното поле и ръцете;
  - д) участие в подготовката на операционната зала за операция съгласно "технически фиш" в структурата;
  - е) подготовка на медицинската апаратура, необходима за оперативната интервенция;
  - ж) запознаване с патологията на пациента, подлежащ на хирургическо лечение и според уточнената по вид оперативна интервенция;
    - з) проверка на стерилността на материалите и консумативите, които ще бъдат използвани – срокове на стерилност за еднократните материали, индикатори на материалите, стерилизирани на централна стерилизация, водейки стриктно журнала за стерилизация;
  - и) непосредствена подготовка за стерилизация при стриктно спазване на принципите на асептика и антисептика: хирургична обработка на ръце; обличане на стерилно облекло; подготовка на инструментален набор и консумативи в съответствие с уточнената оперативна интервенция съгласно протоколите за качествени сестрински грижи;
  - й) инструментиране по време на оперативна интервенция;
  - к) обработка на материалите за хистологично, цитологично и микробиологично изследване съгласно "технически фиш" в структурата;
  - л) химична и механична обработка на използвания инструментариум съгласно "технически фиш" в структурата;
  - м) при непряко участие в инструментирането обслужва инструментиращата сестра и извършва контрол за спазване на принципите на асептика и антисептика от страна на санитарите и наблюдаващи операцията;
  - н) след приключване на оперативната дейност участва в подготовката на хирургичните инструменти, превързочен материал, операционно бельо, консумативи и други необходими за следващия оперативен ден, спазвайки техническите фишове и изисквания;
  - о) по време на дежурство операционната медицинска сестра е длъжна да бъде на разположение в дома си и при повикване за спешна операция да се яви безотказно на работното си място;
  - п) по време на спешна операция изпълнява всички посочени по-горе дейности сама, включително контрол на работата на санитаря;
  - р) стриктно спазва правилата за охрана на труда;
  - с) участва в обучението на новопостъпилите медицински сестри и стажант-студентите от медицинските колежи, факултетите по общественото здраве, студенти I, II и III курс;
    - т) познава, използва правилно, съхранява и поддържа наличната медицинска апаратура (ендоскопска и лапароскопска апаратура);
  - у) специално обучение за трансплантация на бъбрек – в клиниките/отделенията, в които се извършва тази дейност;
  - ф) приготвя дезинфекционните разтвори по съответно утвърдения от болницата противоепидемиологичен режим;
  - х) регистрира извършените дезинфекции и стерилизации в съответните журнали;

- ц) познава и спазва правилата за разделното събиране на отпадъците съгласно програмата за управление на болничните отпадъци в лечебното заведение;
- ч) води прилежно необходимата болнична документация (консумативни листове, тетрадка за извънреден труд, тетрадка за стерилизация, тетрадка за бельо и др.);
- ш) регистрира безпогрешно разходите за медицински консумативи за всеки пациент;
- щ) спазва инструкциите на регионалните здравни инспекции за борба с вътреболничните инфекции.
- 3.4.2.4. Оперативната дейност се осъществява при спазване на изискванията в следната таблица:

Вид на операцията по обем и сложност	Показател	Изисквания
1	2	3
Малки операции	1. Екип	Оператор (асистент – при нужда), операционна медицинска сестра. Операторът може да бъде уролог, но може и да е лекар, специализиращ урология, работещ под контрола на специалист.
	2. Операционна зала	Оборудвана със: операционна маса, цистоскопна операционна маса, операционна лампа, общ хирургически инструментариум, пълен набор цистоскопно оборудване, анестезиологично оборудване.
	3. Предоперативни изследвания и подготовка	Консултации с други лекари специалисти, предоперативни изследвания, определена кръвна група, тест за алергия.
	4. Обезболяване	Анестезията се определя и осъществява от анестезиологичен екип съгласно медицински стандарт "Анестезия и интензивно

		лечение".
	5. Инструментариум и медицински изделия	Общ хирургически инструментариум. Цистоскопна апаратура, стерилен превързочен материал.
	6. Периоперативни мероприятия	По показания – антибиотична профилактика с еднократна "shooting" доза широкоспектърен антибиотик. Антиагрегантна профилактика. По показания – антикоагулантна профилактика с нискомолекулен антикоагулант при пациенти с висок тромбемболичен риск.
Средни операции	1. Екип	Оператор, 1 или 2 асистенти, операционна медицинска сестра. Операторът трябва да бъде с уролог или лекар, специализиращ урология, работещ под контрола на специалист.
	2. Операционна зала	Оборудвана урологична операционна зала със: операционна маса, цистоскопна операционна маса, електротермокаутер. – При операции, изискващи флуороскопски контрол – телевизионна Ro уредба. – Специализирана апаратура по профила на операцията – цистоскоп, уретероскоп, резектоскоп, източник на светлина, очила с увеличение и др.

		<p>– Ако има апарат за екстракорпорална литотрипсия (ЕКЛТ) – зала за екстракорпорална литотрипсия, като тази зала може да се ситуира и извън операционния блок.</p>
	3. Предоперативни изследвания и подготовка	<p>Предоперативни изследвания: Нв, Ег, Нт, биохимия, урина, кръвна група, тестване при анамнестични данни за алергия, коагулограма, консултация с лекар вътрешни болести и анестезиолог.</p>
	4. Обезболяване	<p>Анестезията се определя и осъществява от анестезиологичен екип съгласно медицински стандарт "Анестезия и интензивно лечение".</p>
	5. Инструментариум и медицински изделия	<p>Хирургичен и урологичен инструментариум и импланти по профила на операцията (д.ж. стент, уретрални и уретрални катетри и др.).</p>
	6. Периоперативна профилактика	<p>Антибиотична профилактика с еднократна "shooting" доза широкоспектърен антибиотик. Антикоагулантна профилактика с нискомолекулен антикоагулант при пациенти с повишен тромбоемболически риск.</p>
Големи операции	1. Екип	<p>Оператор, 2 асистенти, операционна медицинска сестра. Операторът е уролог и има практически опит за провеждането на тези</p>

		операции. Най-малко единият от асистентите е със специалност.
	2. Операционна зала	Урологична операционна зала с операционна маса с аксесоари, телевизионна Ro уредба, електротермокаутер, друга необходима апаратура според вида на операцията: ендоскопска апаратура с аксесоари, цисто- и уретероскопска апаратура с аксесоари и др.
	3. Предоперативни изследвания и подготовка	Предоперативни изследвания. Други изследвания според показанията. Образна диагностика, включително компютърна томография – компютърно-аксиална томография или магнитно-резонансна томография (КАТ/МРТ).
	4. Обезболяване	Обща, епидурална, спинална или регионална анестезия. Анестезията се извършва от анестезиологичен екип при спазване на изискванията на медицински стандарт по "Анестезия и интензивно лечение".
	5. Инструментариум и медицински изделия	Пълен набор от специализиран инструментариум и импланти според вида на операцията. Осигурена комплексност на инструменталните сетове и наборите.
	6. Периоперативни мероприятия	24 – 72-часова периперативна антибиотична профилактика.

		Антикоагулантна профилактика с нискомолекулен антикоагулант.
Много големи операции	1. Екип	Оператор, 2 – 3 асистенти, 2 операционни сестри. Операторът е уролог и има практически опит при провеждането на този вид операции. Най-малко единият от асистентите е със специалност по урология. Осигурен директен достъп до консултанти. При показания – интердисциплинарен екип от лекари със специалности с хирургична насоченост. Водещата операционна медицинска сестра е с практически опит според вида на операцията.
	2. Операционна зала	Урологична операционна с урологична операционна маса с аксесоари, телевизионна Ro уредба, електротермокаутер, с апаратура по профила на операцията: ендоскопска апаратура с аксесоари и др.
	3. Предоперативни изследвания и подготовка	Предоперативни изследвания. Допълнителни изследвания по показания. Образна диагностика до ниво КАТ.
	4. Обезболяване	Анестезията се води от анестезиологичен екип при спазване на изискванията на медицински стандарт "Анестезия и интензивно лечение".
	5. Инструментариум и	Пълен набор от

	медицински изделия	специализиран инструментариум и импланти според вида на операцията. Осигурена комплексност на инструменталните сетове и наборите.
	6. Периоперативни мероприятия	24 – 72-часова периоперативна антибиотична профилактика. Антикоагулантна профилактика с нискомолекулен антикоагулант. Следоперативно настаняване на болния в клиника/отделение за интензивно лечение.

3.4.2.5. Всички лечебно-диагностични процедури се извършват при спазване на съответните лечебно-диагностични протоколи (лечебно-диагностични алгоритми), които се разработват от лечебните заведения и се спазват в процеса на оказваната от тях медицинска помощ. При разработването на протоколите (алгоритмите) лечебните заведения се съобразяват с утвърдените от научните дружества образци на алгоритми за професионално поведение при диагностиката и лечението на съответните заболявания.

3.4.2.6. При смесени екипи за извършване на операции при тежки травми урологът е подчинен на оператора, който е ръководител на операционния екип.

VII. Оперативни/хирургични процедури в специалността "Урология"

1. Според срока, налагащ необходимостта от лечебна намеса, операциите са спешни и планови.
2. Според своя обем и сложност операциите в урологията се класифицират като операции с малък, среден, голям и много голям обем и сложност.
3. Списък на операциите в урологията (по МКБ-9-КМ):

ОПЕРАЦИИ НА БЪБРЕК

ВИД НА

ОПЕРАЦИЯТА

НЕФРОТОМИЯ И НЕФРО-

СТОМИЯ

Нефротомия

средна

Нефростомия	средна
перкутанна нефростомия	
без фрагментация	средна
перкутанна нефростомия	
с фрагментация	средна
пиелотомия и пиелостомия	големи
пиелотомия	големи
пиелостомия	големи
диагностични процедури на	
бъбрек	малки
локална ексцизия или	
деструкция на лезия или	
тъкан на бъбрек	средна
частична нефректомия	големи
пълна – радикална	
нефректомия	големи/
(радикална нефректомия с	много големи
ексцизия на тромб от	
v.cava inf.)	
лимфна дисекция:	
а) ретроперитонеална	много големи
б) паракавална	
(парааортална)	много големи

в) тазова	МНОГО ГОЛЕМИ
г) ингвино-феморална тазова екзентерация	големи
(включваща ексцизия на: простата (матка), пикочен мехур и ректум)	МНОГО ГОЛЕМИ
Нефроуретеректомия нефректомия на останал бъбрек	големи
двустранна нефректомия	МНОГО ГОЛЕМИ
трансплантация на бъбрек	МНОГО ГОЛЕМИ
нефропексия	големи
друго възстановяване на бъбрек	големи
друго възстановяване на бъбрек	големи
други операции на бъбрек	големи
перкутанна аспирация на бъбрек (легенче)	средна
друга операция на бъбрек	големи
ОПЕРАЦИИ НА УРЕТЕР	
трансуретрално отстраняване на обструкция от уретер или	

бъбречно легенче	средна
уретерна меатотомия	средни
уретеротомия	средни
диагностични процедури на	
уретер	средни
уретеректомия	големи
частична уретеректомия	големи
кожна уретеро-илеостомия	много големи
друга външна уретерна	
диверзия	големи
друга анастомоза или байпас	
на уретер	големи
ревизия на уретеро-интести-	
нална анастомоза	много големи
уретеронеоцистостомия	големи
друга анастомоза или байпас	
на уретер	големи
възстановяване на уретер	големи
друго възстановяване на уретер	големи
други операции на уретер	големи
други операции на уретер	големи
ОПЕРАЦИИ НА ПИКОЧЕН МЕХУР	
трансуретрално почистване на	

пикочния мехур	средни
цистотомия и цистостомия	средни
перкутанна цистостомия	средни
друга цистотомия	средни
везикостомия	малки
диагностични процедури на мехур	малки
трансуретрална ексцизия или деструкция на тъкан на пикочен мехур	средна
друга трансуретрална ексцизия или деструкция на лезия или тъкан на пикочен мехур	средна
друга ексцизия или деструкция на тъкан на пикочен мехур големи	големи
частична цистектомия	големи
тотална цистектомия	големи/
много големи	
радикална цистектомия големи/ много големи	
друга тотална цистектомия	много големи
друго възстановяване на пикочен мехур	големи

възстановяване при друга	
фистула на пикочен мехур	големи
цисто-уретеропластика и	
пластично възстановяване на	
шийката на пикочен мехур	големи
реконструкция на пикочен	
мехур	много големи
други анастомози на пикочен	
мехур	големи
друго възстановяване на	
пикочен мехур	големи
други операции на пикочния	
мехур	големи
сфинктеротомия на мехур	средни
Дилатация на шийката на	
пикочния мехур	средни
други операции на пикочен	
мехур	големи
ОПЕРАЦИИ НА УРЕТРАТА	
Уретротомия	средни
Уретрална меатотомия	малки
диагностични процедури на	
уретрата	малки

Ексцизия или деструкция на лезия или тъкан на уретра	средни
ендоскопска ексцизия или деструкция на лезия или тъкан на уретра	средни
друга локална ексцизия или деструкция на лезия или тъкан на уретра	средни
възстановяване на уретра	големи
шев на разкъсване на уретрата	големи
реанастомоза на уретра	големи
меатопластика на уретра	големи – средни
друго възстановяване на уретра	големи – средни
освобождаване на уретрална стриктура	големи – средни
дилатация на уретра	средна
други операции на уретра или периуретрална тъкан	средни
инцизия на периуретрална тъкан	средни
Ексцизия на периуретрална тъкан	средни

други операции на уретра	
или периуретрална тъкан	големи
други операции на пикочния път	
дисекции на ретроперитонеална тъкан	големи
инцизия на перивезикална тъкан	голяма
диагностични процедури на периренална и перивезикална тъкан	големи
пликация на уретровезикално съединяване	големи
супрапубична шлингова операция (окачване на бримка)	големи
ретропубична уретрална суспензия (окачване)	големи
парауретрална суспензия	големи
друго възстановяване при уринарна стрес-инконтиненция	средни
друго възстановяване при уринарна стрес-инконтиненция	големи – средни
Уретерна катетеризация	средни

ДРУГИ ОПЕРАЦИИ НА

ПИКОЧНАТА СИСТЕМА

големи – средни

други операции на пикочната

система

средни

ОПЕРАЦИИ НА ПРОСТАТАТА И СЕМЕННИТЕ ВЕЗИКУЛИ

инцизия на простата

средни

диагностични процедури

на простата и семенните

мехурчета

средни

трансуретрална простатек-

томия

големи

трансуретрална (ултразвуков

контрол) лазерна простатек-

томия

големи

друга трансуретрална проста-

тектомия

големи

супрапубична простатектомия

големи

ретропубична простатектомия

големи

радикална простатектомия

големи/

много големи

друга простатектомия

големи

локална ексцизия на лезии на

простатата	големи – средни
друга простатектомия	големи
ОПЕРАЦИИ НА СЕМЕННИТЕ	
МЕХУРЧЕТА	големи
други операции на семенните	
мехурчета	средни
инцизия или ексцизия на	
перипростатна тъкан	средни
други операции на простата	средни
спиране на (постоперативна)	
хеморагия на простатата	средни
други операции на простата	средни
ОПЕРАЦИИ НА СКРОТУМА И	
ТУНИКА ВАГИНАЛИС	
инцизия и дренаж на скротум	
и туника вагиналис	средни
диагностични процедури на	
скротума и туника вагиналис	средни
Ексцизия на хидроцеле	
(на туника вагиналис)	средни
Ексцизия или деструкция на	
лезия или тъкан на скротум	средни
възстановяване на скротум и	
туника вагиналис	средни

шев на разкъсване на скротум	
и туника вагиналис	средни
ДРУГИ ОПЕРАЦИИ НА СКРОТУМ И ТУНИКА ВАГИНАЛИС	средни
други операции на скротум	
и туника вагиналис	средни
ОПЕРАЦИИ НА ТЕСТИСИТЕ	
инцизия на тестис	средни
диагностични процедури на тестиси	малки
ексцизия или деструкция на тестикуларни лезии	средни
едностранна орхиектомия	средни
двустранна орхиектомия	средни
отстраняване на двата тестиса	
едноактно	средни
орхипексия	средни
възстановяване на тестис	средни
инсерция на тестисна протеза	средни
ДРУГИ ОПЕРАЦИИ НА ТЕСТИСИ	големи – средни
други операции на тестиси	средни

ОПЕРАЦИИ НА КОРДА
СПЕРМАТИКА, ЕПИДИДИМ И ВАЗ
ДЕФЕРЕНС

ДИАГНОСТИЧНИ ПРОЦЕДУРИ НА
КОРДА СПЕРМАТИКА, ЕПИДИДИМ И ВАЗ
ДЕФЕРЕНС

Ек்சизия на варикоцеле или хидроцеле на корда сперматика	средни
Ек்சизия на киста на епидидим	средни
Ек்சизия на друга лезия или тъкан на корда сперматика и епидидим	средни
Епидидимектомия възстановяване на корда сперматика и епидидим	големи – средни
наместване на торзио на тестис или корда сперматика	средни
друго възстановяване на корда сперматика и епидидим	големи – средни
вазотомия	средни
вазектомия и лигатура на ваз деференс	средни
лигатура на корда сперматика	средни

възстановяване на ваз	
деференс и епидидим	големи – средни
други операции на корда	
сперматика, епидидим и ваз	
деференс	големи – средни
аспирация на сперматоцеле	средни
Епидидимотомия	средни
инцизия на корда сперматика	средни
други операции на корда	
сперматика, епидидим и ваз	
деференс	средни
ОПЕРАЦИИ НА ПЕНИСА	
Циркумцизия	средни
диагностични процедури на	
пенис	малки
локална ексцизия или	
деструкция на лезии на пенис	средни
ампутация на пенис	големи
възстановяване и пластични	
операции на пенис	големи
друго възстановяване на пенис	големи
операция за трансформиране	
на пола, некласирана другаде	големи

ДРУГИ ОПЕРАЦИИ НА МЪЖКИ ПОЛОВИ ОРГАНИ

дорзално или латерално	
цепване на препуциум	средни
инцизия на пенис	средни
други операции на пенис	големи
други операции на мъжки полови органи	средни
лапароскопски операции в урологията	големи

VIII. Критерии за оценка на качеството и резултатите от дейността в специалността "Урология" и управлението им

1. Критерии и показатели за качество на урологичната дейност:

1.1. Качеството на медицинската дейност се определя от следните критерии:

1.1.1. удовлетвореност на пациента – анкета;

1.1.2. крайни резултати от медицинското обслужване – отчитане на броя и относителния дял на изписаните пациенти и резултата от проведеното лечение – оздравели, с подобрение, без промяна в състоянието, с влошаване или починали при приключване на болничния престой;

1.1.3. повишаване на професионалната квалификация;

1.1.4. ефикасност и ефективност на диагностичната работа – съвпадение между приемна и окончателна диагноза;

1.1.5. съотношение между насочени/приети за хоспитализация;

1.1.6. грижи за болния/визитационен лист; температурен лист; фиш за консумативи;

1.1.7. контрол на асептиката и антисептиката – проби на съответната регионална здравна инспекция;

1.1.8. вътреболнични инфекции с подчертан акцент върху нозокомиални раневи инфекции – протоколи на комисия за вътреболнични инфекции.

2. Количествените показатели за оценка са:

2.1. преминали болни;

2.2. брой извършени операции;

2.3. използваемост на легловия фонд;

2.4. оборот на легло;

2.5. оперативна активност;

2.6. среден престой на пациента в болницата, предоперативен и следоперативен;

2.7. процент оперирани болни с висок оперативен риск (по системата ASA);

- 2.8. процентно разпределение на операциите по тежест и сложност;
  - 2.9. следоперативни усложнения;
  - 2.10. брой реоперации и причините за тях;
  - 2.11. брой усложнения в резултат от диагностични и/или лечебни дейности;
  - 2.12. смъртност: в първите 24 часа; при неоперирани болни; при оперирани болни; причини за смъртта (при извършена аутопсия).
3. Периодичният контрол на качеството е задължителен. Извършва се от органите за управление в лечебното заведение. Резултатите се анализират и обсъждат с персонала на отделението на тримесечие.

IX. Документация, характерна за специалността:

1. Клиниката/отделението по урология своевременно документира данните за оперативната си дейност. Препоръчително е документирането на данните за оперативната дейност да се извършва в електронен регистър.
2. Препоръчително е клиниката/отделението по урология да разполага с електронен архив, в който да се съхраняват всички данни за всички пациенти.
3. Архивът трябва да бъде достъпен за всички структури и за персонала на клиниката/отделението по урология.
4. Всеки уролог документира извършената от него оперативна интервенция веднага след нейното приключване.
5. В архиви на клиниката/отделението по урология се съхраняват данни за количеството и качеството на извършените операции.
6. Началникът на клиниката/отделението по урология следи за спазване на сроковете за документиране и за качеството на документацията, като при необходимост налага промени в стила на работа.